

chure gemaakt: *Bezint eer ge begint met...broedvogels inventariseren.*

In de brochure wordt ingegaan op de aanpak van het onderzoek, de gebiedskeuze, de te inventariseren vogelsoorten, tijdsbesteding en standaardisatie. Het SOVON-Broedvogelonderzoek is een langlopend project en gebaat bij langdurige deelname. Bij de start van het telwerk, in het eerste jaar, worden bepaalde beslissingen genomen en keuzes gemaakt, waaraan jarenlang de hand zal moeten worden gehouden. Met deze brochure moet het de (aspirant) teller globaal duidelijk worden waar het om gaat. Meer gedetailleerde informatie over de uitvoering van het inventarisatiewerk is te vinden in de Handleiding. De brochure wordt begin 1994 verspreid en kan bij SOVON worden aangevraagd.

Overgangsjaren 1993 en 1994

Voor al door de late ontvangst van de nieuwe Handleiding hebben veel tellers hun inventarisatiewerk in 1993 op de gebruikelijke manier voortgezet. Geen probleem, want deze gegevens sluiten goed aan op die van de jaren ervoor. Door de nieuwe handleiding al een beetje te gebruiken hebben sommigen nu zicht op wat er de komende jaren van hen verwacht wordt.

In 1994 moet het duidelijk worden of de gestelde doelen werkelijk haalbaar zijn. Inventarisaties van K/Z-soorten en voor het BMP worden bij de nieuwe aanpak vrijwel ongewijzigd voortgezet. Grote veranderingen zitten 'm vooral in de groep Z/S-soorten, waarbij nu sprake is van een verplichte soortenlijst, minimum aantal veldbezoeken en bijhouden van soortkaarten. Eind 1994 moet een en ander duidelijk zijn en kan de Handleiding desgewenst worden aangepast. Dan wordt ook een nieuwe tijdsplanning van kracht, die begint met: *1 oktober inlevering gegevens* door tellers en eindigt met een *Jaarrapport* dat in delen verschijnt tussen maart - september in het volgende jaar!

BSP-gegevens 1985-92

Bekeken wordt in hoeverre deze gegevens aansluiten op de nieuwe aanpak (wel of geen doorlopende monitoring-reeks bijv.). Voor K/Z-soorten zal dit grotendeels wel lukken, bij de andere wisselt dat per soort, gebied en jaar.

De BSP-gegevens 1985-1992 zullen op de een of andere manier worden gepubliceerd. Dat gebeurt nu al in regelmatig in overzichten per vogelsoort (Goorde Fuut, Grauwe Kieken-

dief, Ovezwaluw, Raaf, Buidelmees, Grauwe Klauwier, stads- en roofvogels). Daarnaast werkt SOVON eraan om de BSP-gegevens van 1992 in een apart verslag neer te leggen dat voorjaar 1994 aan alle tellers wordt verstuurd. Vervolgens wordt het jaar 1993 verwerkt en daarna de gehele voorgaande periode.

BSP-gegevens gaan tevens gebruikt worden voor het nieuw op te zetten Atlasproject voor broedvogels. Hoe en in welke mate is onderwerp van studie, maar duidelijk is dat de enorme stapel Verspreidingsgegevens uit het BSP een belangrijke rol zullen gaan spelen in de uiteindelijk opzet van het Atlasproject.

Epiloog

Deelname aan het SOVON-Broedvogelonderzoek heeft bijzonder aangename aspecten (vogels kijken, veldwerk), maar ook wat mindere ("papierwinkel", standaardisatie). Ondanks regels, afspraken en andere "verplichte nummers" heeft de praktijk van de voorbije jaren geleerd dat het "vol-

gens de regels inventariseren voor SOVON" behoorlijk populair is. Laat u dus niet ontmoedigen door de nieuwe regels. De truc is namelijk dat de gestandaardiseerde inspanningen de jaarlijkse herhaling juist een enorme stimulans zijn om er elk jaar weer tegenaan te gaan. Het uitwerken van eigen resultaten wordt elk jaar spannender en bovendien kunnen eigen resultaten vergeleken worden met die van anderen en met het landelijk beeld. Inventariseren voor het SOVON-Broedvogelonderzoek gebeurt verder in de wetenschap dat er overal in het land geïnventariseerd wordt en dat alle gegevens tezamen een goed beeld geven van de Nederlandse broedvogels. Zeer nuttige informatie, want bescherming van vogels begint vaak met het verzamelen van gegevens. Een beter voorbeeld van hoe het nuttige met het aangename kan worden verenigd is er nauwelijks!

Jaarlijks dapper inventariseren is dus het parool, echter niet lukraak maar volgens afspraken en op een nauw omschreven manier.

Broedvogels 1993

iets over de eerste resultaten

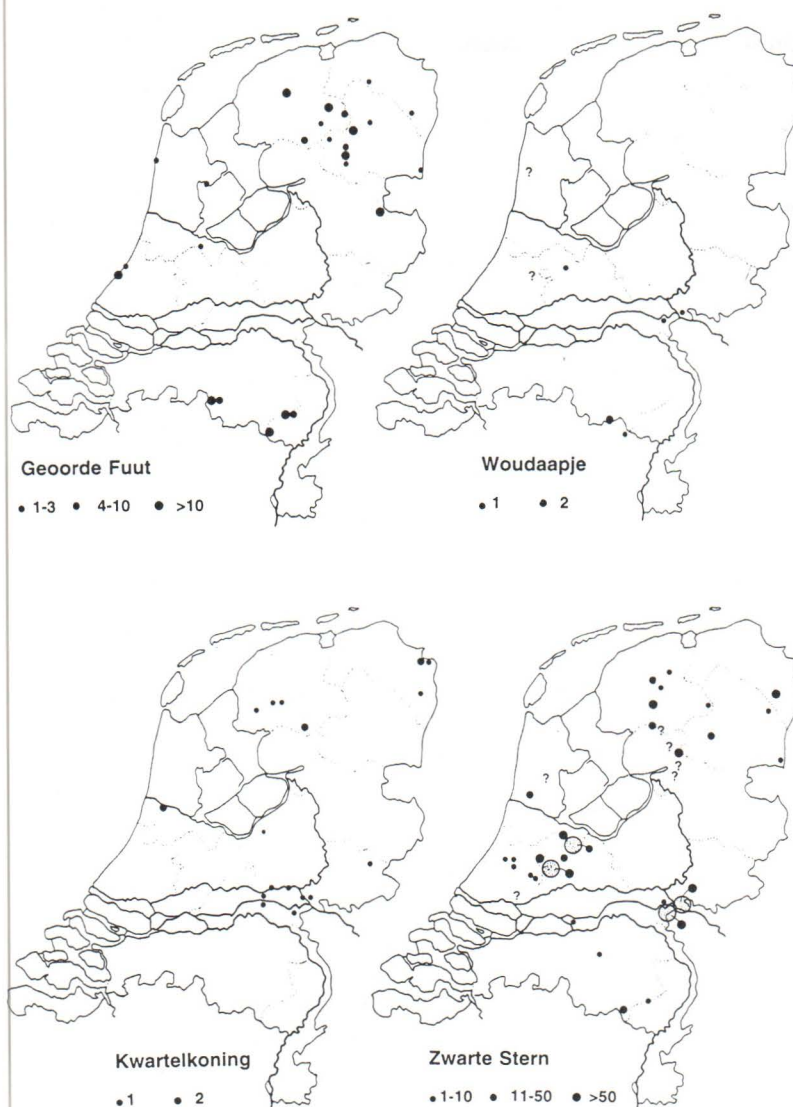
Ieder najaar komen de Districtscoördinatoren en de staf van SOVON bijeen om o.a. de ervaringen van het afgelopen broedseizoen te bespreken. Een uitgelezen gelegenheid om alvast wat informatie boven water te krijgen. Ook dit jaar werden de DC'en "uitgemolken" tijdens een weekend op de Sallandse Heuvelrug (met Korhoenders toe). Van enkele bijzondere broedvogelsoorten begint nu al een redelijk overzicht te ontstaan. Vijf soorten worden kort besproken. Getallen zijn nog ongecontroleerd en voorlopig!

Hoe verging het de Geoorde Fuut als broedvogel in 1993? Na een florissante periode eind jaren tachtig leek de klad er weer in te zijn gekomen. In 1993 echter scoorde dit mooie fuutje op heel wat plaatsen goed. In de Groote Peel bijvoorbeeld werden nog nooit zoveel paartjes gelokaliseerd als dit jaar (21 paar) en ook bij Budel-Dorplein was dit vermoedelijk het geval (11 paar). Elders in Noord-Brabant was het beeld minder rooskleurig, met voor het vierde opeenvolgende jaar geen broedgevallen bij Ossendrecht (eind jaren tachtig de belangrijkste Nederlandse broedplaats) en doorsnee-aantallen in het midden van de provincie. De aantallen in Meyendel waren prima, en ook Friesland deed het met 36 tot nu toe gemelde paren goed. In Drenthe is het beeld wisselend: in het ene ge-

bied een flink aantal, in het andere een matige stand.

Voor Nederland als geheel zijn nu ca. 165 paartjes gemeld, waarmee 1993 tot een van de betere jaren behoort. Overigens zijn we nu bezig een actueel overzicht te maken van de laatste vier jaren. Als u nog over gegevens beschikt die nog niet zijn doorgegeven, doe dit dan s.v.p. zo snel mogelijk, graag voor 15 januari 1994. Het overzicht zal worden gepubliceerd in Limosa en in SOVON-Nieuws.

Figuur 1. Voorlopige kaarten van het voorkomen van Geo orde Fuut, Woudaapje, Kwartelkoning en Zwarte Stern in 1993. De vraagtekens staan er niet voor niets, want nog niet uit alle gebieden zijn gegevens binnen. Wie aanvullingen heeft, gelieve deze snel op te sturen naar SOVON.

Met het Woudaapje is het droevig gesteld. Voorlopig zijn er slechts zes territoria gemeld, waarvan één in het Utrechtse, twee in het oostelijke Rivierengebied en drie in de zuidoosthoek van Noord-Brabant. Daarnaast zijn er enkele losse meldingen uit Noord- en Zuid-Holland die nog nage trokken moeten worden. Zo langzamerhand is dit reigertje een superzeldzaamheid geworden en de al vaker gestelde vraag of deze soort het jaar 2000 haalt als broedvogel, lijkt negatief te worden beantwoord.

Het succesverhaal van de Grauwe Gans is nog niet ten einde. In de Gelderse Poort kwam de soort boven de 300 paren uit, wat een hartstikke goede stand betekent. In verschillende gebieden is deze gans bezig met een gestage opmars, bijvoorbeeld in het Middenlimburgse Maasplassen-

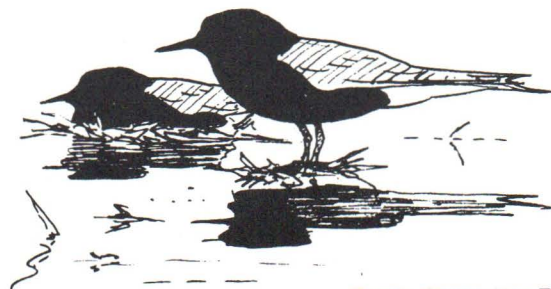
gebied, de Biesbosch, Waterland, het westen van Utrecht en de boorden van de IJssel. In Friesland zijn bijna 150 paar gemeld. Van verschillende belangrijke gebieden ontbreken momenteel nog de aantallen. Desalniettemin zou het niet raar zijn wanneer de totale stand in Nederland op 1300 of meer paren uitkomt.

Wie hoort er nog wel eens Kwartelkoningen? Blijkbaar weinigen,

want het aantal meldingen tot nu toe is bijzonder laag. Slechts 19 territoria zijn bekend tot op heden, waarvan 5 in Friesland, 4 in Groningen, 1 in oostelijk Gelderland, 7 in het rivierengebied en 2 in Noord-Holland. Vooral de geringe aantallen in Groningen, tot voor kort het verreweg beste gebied van ons land, zijn zorgwekkend. Kees Koffijberg heeft dit jaar in Limosa (jrg. 66, p. 31) de aandacht gevestigd op de pijlsnelle afname in het oosten van deze provincie, van bijna 170 territoria rond 1984-85 naar 14 in 1992. Deze afname is op zijn minst voor een deel een gevolg van verschuivingen in het aanbod aan gewassen. Karwij en tarwe worden steeds minder verbouwd, luzerne steeds meer. Dit gewas wordt echter al begin juni gemaaid en het maaien wordt enkele malen herhaald. Geen kans dus voor Kwartelkoningen om succesvol te broeden.

Van de Zwarte Stern zijn bijna 700 paartjes geteld. De Gelderse Poort en het Utrechts-Hollandse plassengebied nemen ongeveer 300 hiervan voor hun rekening. Uit verschillende broedgebieden, bijv. delen van NW-Overijssel en Zuid-Holland moeten nog telgegevens binnenkomen, wat het landelijk totaal nog flink kan opkrikken. Wanneer de aantallen hier in vergelijking met vorig jaar niet al te sterk zijn afgenomen, komen we vermoedelijk wel boven de 900 paartjes uit. Overigens is Jan van der Winden druk bezig met de afronding van zijn onderzoek naar het vroegere en huidige voorkomen van deze soort in Nederland. Hierbij een laatste kans om nog ongepubliceerde gegevens door te sturen, graag voor 15 januari 1994 naar Jan van der Winden (p/a SOVON-kantoor). Ook het overzicht van 1993 willen we graag snel compleet hebben. Stuur dus uw gegevens s.v.p. snel door naar de DC.

In de volgende nieuwsbrief meer over broedvogels in 1993. Een zo compleet mogelijk overzicht zal te zijner tijd verschijnen in een jaarverslag dat aan broedvogeltellers wordt toegestuurd. Alvast bedankt voor de medewerking in 1993!

Zwarte Sterns (Jos Zwarts).